

Observatoriu este de două ori în
septembra, Mereurea și Sambată.

Pretiulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postă în lăințrulu monarhie pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dău căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Nr. 61.

Sibiu, Mercuri 30/11 Augustu.

1880.

Dela adunarea generala a Asociatiunei transilvane pentru literatură si cultură poporului romanu.

Turda, 8 Augustu. (Coresp. particulara.) S'a observat in anii mai din urma, că adunările generale ale acestei institutiuni binefacătoare sunt primite si înbraționate in localități mai mici ale tierei, pe unde elementul romanesce este mai puțin representat, cu caldura si insufletire mai mare decât in cetăți indoită si întreîntă mai poporate. Asia a fostu in Sîmleu, asia in Segisioră, era acum Turda se pare că a voită se intră in totă si chiar pe sine. O adunare atâtă de numerosă totuodata asia de bine si frumosu reprezentată, nu ar fi avutu nimeni dreptulu se astepte dela unu orasii campanescu precum este si acesta. Totu ce amu regretat cu totii a fostu, că venerabilele nostru președinte domnul prepozitul Timoteu Cipariu fu erasi retinutu de starea sănătăției sale, că se nu păta participă si conduce nisi acăsta adunare; asia a remasă erasi, că frumosă, dară nu prea usioră missiune se o înplinescă totu ilustrulu domnului consiliariu de curte Jacobu Bologa că vice-președinte.

Insocitu de secretari si de cassariulu asociatiunei d-lu v. președinte veni după vechiulu usu cu o di înainte. Pâna la Turda nu e cale ferata, ci dela statuina Birisiu (Gyéres) caletoriu pe distanția că de $\frac{3}{4}$ ore se face cu trasură. La numită statuina inse funcționarii asociatiunei fusera' primiti demănătăia in 6 Augustu de către cătiva membrii ai comitetului din Turda sub unu prea frumosu arcu de triumf, cu unu discursu elovente si caldurosu in audiulu unui mare numeru de proporu adunatul din comunele vecine, din mijlocul caruia la plecare se aruncau buchete de flori in trasuri prin mani delicate. La podulu de preste Ariesiu (Aurarius), esă înainte intelligentă de prin pregiuru, cu rever. sa domnul protopopu Jacobu Lugosianu in frunte, carele adressă acestorii ospeti cuvente caldură de buna-venire.

In acea di se deta visitele oficiale si altele de buna afare, anume la ilustrulu domnului baronu G. Kemény comite supremu (prefectu) alu comitatului, la dn. v. comite Veress, la primariulu, la

capitanulu (directorulu politiei) si la cătiva membrii ai comitetului locale. Aceste visite se facu cu placere atâtă mai mare, dupace afaramu, că poporatiunea magiara din locu a rivalizat in ospitalitate, ba multi locuitori au pretinsu chiaru, că nu cumva se fia trecuti cu vederea la inpartirea prin quartire a ospetilor.

Eri in 7 Augustu demănătia după s. liturgia insocita de o predica a dlui protopopu Lugosianu si de Te Deum (Marire intru cei de susu) dn. v. președinte deschise sedintele in biserică cea nouă gr.-catholică, la care respusene onor. domnul advocatu Dr. Ioanu Ratiu cu eloentia si verva de care este capabile numai unu barbatu că dsa.

Ve scriu, precum se dice, pe genunchi, findu- că e forte multu de lucru. Resultatele desbatelor se voru vedea din procesele verbali. Ve inseamnă numai atâtă, că pâna astazi la 2 ore au intrat preste 1200 fl. in cassă a asociatiunei, partea cea mai mare dela membrui noi.

Afuramu concertu, prandiu mare de preste 200 persone. Astazi balu.

La adressă ungurilor.

Diariulu bucurescen „Telegrafulu“ in numerulu seu 2468 din 23 Iuliu st. v. vorbindu in primulu seu Bucuresci despre situatiunea orientala, face urmatorele reflecții judiciose si nimerite la adressă ungurilor, pe cari ne grabim a le pune sub ochii cetitorilor nostrii, fără de a adaoge din partea nici unu comentariu:

„Dupa limbagiu ce tinu diariile cele mai acreditate austriace si ungare, se pare că insusi monarhia Habsburgilor ar fi amenintata de unu resbelu. Diariile vienești acusa pe comitele Andrassy care, prin politică sa, a isolat pe Austro-Ungaria de totă poterile cele mari si a facut-o se se vire printre popoarele slave din peninsula balcanica, că cum nu aru fi avutu destulu de lucru cu cele ce are dejă supt corona sa. Diariile ungare sunt multu mai desperate; ele vedu dejă resbelul cu Russi'a la portile monarhiei. Astfel „Pest Napló“, unul din diariile cele mai autorizate din Pest'a, dice că acestu resbelu, care este forte apro-

piat, va fi unu resbelu de viatia său de moarte pentru monarhia in genere si pentru unguri in particolaru. „Căci, o data invinsi“, dice elu, „vomu fi inpartiti.“

In desperarea sa, diariulu ungurescu cere dela gubernulu seu se se intelégă cu Romani'a si a'si face din acăsta o aliantă, cu conditiunea inse că noi se fimu „leali“ si se renuntiam la dorintia ce amu fi avendu, dice elu, de a ne vedea uniti cu romanii de peste Carpati.

Limbagiu diariului ungurescu nu poate se ni se pare de cătu forte curiosu din totă punctele de vedere. Abstractiune facendu de „dorintele ce amu fi avendu noi“ cum poate se ni se impuna conditiuni pe cătu timpu ungurii credut, că le-amu potea fi de veri unu ajutoriu si de vreme ce ei vinu la noi? Si apoi, cum pretindu ei a se intielege cu Romani'a si nu cauta mai antai a se inpeca cu Romanii de peste Carpati, aruncati din nenorocire de sorte supt corona santului Stefan?

Si, la urmă urmelor, potem noi ore impede că pe romanii de peste Carpati de a nu avea si ei dorintie si ale impune se isi inabuiesc sentimentele lor?

Déca, după cum sustinu diariile unguresci, unu resbelu cu Russi'a este forte apropiat, apoi potu se fia siguri, că singurul ajutoru ce ilu-aru potea avea va fi din partea romanilor de peste Carpati. Spre a potea inse comptă pe densii, aru trebui se se puna o data pentru totudeuna capetu persecuțiilor de totu felulu la care sunt espusi din partea autoritatilor unguresci. Déca romanii au fostu pâna la 1866 cei mai credintosi supusi ai coronei Habsburgilor, cauza este că n'au fostu persecutati intru nimicu; li s'a lasatu limb'a naționala prin scole, prin tribunale si prin totă autoritate comunale. Facut'au si ungurii totu astfel? Următ'au si ei aceeași cale? Nici de cum. Prin urmare nici n'au dreptulu a cere că romanii de peste Carpati se se sacrifice cu aceeași abnegatiune pentru cauza ungara in 1880 poate, precum s'au sacrificat in 1848 pentru cea austriaca.

De sympathia romanilor de acolo aru trebui ungurii se caute a se asicură mai antai, era nu de aliantă Romania, care trebuie a ingrijii se fia

Foisiora „Observatoriului“.

Ornitologi'a poporala romana.

(Urmare si fine.)

VI.

Ömenii cei negricioși adeseori sunt porecliti de către romani „cióra.“ Inse mai cu séma tiganii sunt porecliti cu acestu nume, din cauza că pelitia de pe obrazul acestoră și negra mai că penele ciorelor, apoi si din acea cauza, pentru că, precum ciorele sunt forte obsnice si indrasnetie, că le alungi într-o parte si ele se intorc pe de alta parte inapoi, asia facu si tiganii; ... ori si cătu i-ai alungă dela casa, ori si cătu ai caută se te desbareti de densii, ei totusi ti-se vîra in ochi si-ti ceru căte totă.

Ba! nu destulu numai cu atâtă! ... Romanii au mai inventat inca si-o multime de anecdotă, o multime de istoriile glumetie, in cari se arata, că tiganii nici nu voiesc se rostescă numele acestorui paseri că se nu se poreclescă si batjocorește singuri pe sine.

Speru că vreo căteva exemple din aceste anecdotă voru fi bine-primit, daca le voi insiră aici spre distragerea cetitorilor.

Éta-le ai si acestea!

Unu tiganu gasi in mijlocul unui drumu o cióra moartă, lângă care se puse si incepă a întrebă singuru:

„Ce se fia óre? se fia Cióra?

„Me facu singuru de ocara;

„Se-i dicu Cioroiu?

„E din satu dela noi;

„Se-i dicu Stanca?

„Stancă o chiama pe mam'a;

„Se-i dicu prepelitiusiu?

„Nu!

„Se-i dicu porumbeliusiu?

„Nu!
„Mi se pare că-i unu dita clampusu!“¹⁾

Altu tiganu gasi asemenea o Cióra moartă si nu scă ce e. O luă apoi si ducându-o la Bulibasi'a, adeca la celu mai mare alu tiganilor, si aratandu-i-o ilu întrăbă ce se fia, era acesta i respunse:

„Astă e ce-va
„Vine de unde-va,
„Se duce unde-va
„Si-a murit de ce-va!“²⁾

Unu alu treilea tiganu ce siedea mai la o parte auându adaogă:

„Vedi, daca e Bulibasia, cum scie de totă!“³⁾

*

A treia anecdota:

Unu tiganu vede o Cióra pe unu arbore.

„Ce pasere se fia astă?“ — dice elu.

„Se-i dicu Cióra

„Mi-i că sbora

„Si dă pe tie'a de ocara!

„Se-i dicu mai bine:

„Porumbosu, poposu

„Cu cioculu covitirosu,

„Cu cód'a jataganosu.“

Toamă atunci trecându unu venatoriu pe acolo trage cu pușcă in Cióra si-o omóra. Tiganul cum o vedu că a cadiutu josu moartă se apropiă de densă si incepă se o jeléscă astfel:

„Sarac'a ce-va,
„Cum te-a omorit cine-va!
„Eu sciu cum te chiama pe tine,
„Dar me pacalescu pe mine!“⁴⁾

¹⁾ H. Wartha. Calend. Basmelor si alu canturi pop. pe an. 1877. Bucuresci. p. 75.

²⁾ Idem de eadem.

³⁾ I. C. Fundescu. Basme, Oratii etc. Bucuresci. 1870. p. 135.

Din aceste trei anecdotă forte lesne se poate cunoaște cătu de batjocoriti sunt bietii tigani, că ei chiaru si singuri nu se incumeta a rostii cuventul cu care sunt porecliti in totă partile unde se află in contactu cu romanii, atâtă in Romani'a, cătu si in totă terile romane de sub sceptrul austro-ungar. Din totă partile audi pe romani apostrofanu-i „Cióra,“ „Cioroiu“ si „Crancau.“ Si de ce? — pentru că sunt negrii, cutediatori si obrasnici că ciorele!

Femeile, cari sunt negriciose si au alunile pe obraz, inca indatinédia romanii a le poreclii cu cuvintul „Stanca.“

„Stanca,“ după cum prea lesne ne potem incredintă din istorie, era mai demultu si unu nume de botez forte usitat la romani.

Totu in legatura cu numele acestei paseri credut că stă atâtă numele de botezu cătu si connumele „Stanciul“ si „Stanciucul,“ care e, mai alesu printre tigani, forte latită.

Intr-o satira despre tigani obvinu urmatörile versiuri:

Stanciul paraleu
Mare archiereu...

VII.

Dela datinele si deprinderile ciorelor au formatu romanii in decursulu timpurilor si-o multime de proverbe, dicale si asemenari, cari astazi sunt forte respandite si adeseori intrebuintate.

„Unde lipsesc paunulu, ciór'a se pare paserea cea mai frumosă,“ — adeca unde ne lipsesc cei mai de cinste, acolo cei mai prosti printre tigani, forte latită.

„Ciór'a candu a intrebato ce pasere-i mai frumosă? ea a arestatu pe puii ei!“ — adeca fescese-care mai multu ale sale le cinstesce.⁵⁾

⁴⁾ Convorbiri liter. an. VIII. Jasi. 1874-75. p. 69.

⁵⁾ Idem. p. 70-71.

Ori-ce inserate,

se platesc pe serie său linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare căte 7 cr., la a doua si a treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul publicu.

Prenumeratiile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiiile postei statului, addressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ in Sibiu.

bine cu tóte poterile cele mari si care va luá la trebuintia atitudinea aceea, pe care o va crede mai corespundietóre cu interesele sale.

Unguri, la 1880, că se ajunga la dualismu, au tradatu in batal'a dela Königgráz interesele monarchiei, depunendu armele. Si cu tóte acestea ei se bucurau si inainte de 1866 de multe libertati, de care sunt lipsiti astadi romanii, si nu erau espusi din partea autoritatilor austriaci la vecsatiunile de totu felulu, la care sunt espusi romanii astadi din partea autoritatilor magiare.

Se nu se crédia că déca dicemu aceste cuvinte, o facemu din punctulu de vedere de a indemná pe romani se imitedie astadi purtarea ungurilor din 1866. Nici de cum, si mai alesu că nu i credemu in stare de o asemenea actiune. Déra óre celealte nationalitati, precum serbii, croatii, boemii, moravii etc., cari toti sunt de rassa slava, n'aru fi in stare se adopte aceiasi procedare că unghirii? Éta unde este pericolul celu mare pentru Austro-Ungari'a, si de aceea ar fi mai nemeritu, chiaru mai inainte de a se ivi veri-unu conflictu, se caute unghirii a se asicurá de sympathiile romanilor de acolo, precum Austri'a ámbla a se asicurá de acelea ale celorulalte nationalitati de sub corón'a sa, acordandu-le diferite privilegii, pánă si portofoliuri in ministeriu.

De cătu a se adressá la Romani'a, „Pesti Napló“ ar face multu mai bine se indemná pe gubernulu magiaru a reveni asupra mesurilor luate in privintia introducerei limbei magiare, că limba oficiala, prin tóte autoritatatile, ba chiaru si prin scólele pe care romanii le intretinu cu chiel-túel'a loru."

Discurse parlamentarie tinute in cestiunea agraria transilvana.

(Urmare.)

Bánffy Béla (conte): On. Casa! Deputatulu Cosma a binevoitu a dice, că referintele urbariali ce esista astadi in Transilvani'a isi tragu originea din erorile si necasurile vechi. Are tóta dreptatea, accepte diu acésta assertiune; dar din acestu faptu nu urmádia că acum se nu ajutamu, si standu lucrul asia, chiamarea legislatiunei nu este că se pedepsésca pe aceia cari dora au comisua intrelasari, ci că se indrepte gresielile, se lamurésca referintele ce nu sunt lamurite inca, si se realisedit si in acésta parte a Ungariei referintie de posessiune regulate.

A binevoitu a dice că prin luarea unoru enclave multi voru devéní deposedati.

Deposse-dase-voru intradeveru séu ba? nu sciu, dar că cineva se se deposededie prin aceea că va capetá pentru pamentul seu altu pamentu de aceeasi cualitate — acésta logica nu o potu pricepe.

A disu d-lu ministru că schimbarea acestor enclaves este necessaria si din punctu de vedere alu politiei silvanale. Este prea adeveratu! Eu inse mergu si mai departe si dicu, că Transilvani'a numai cu numele este Transilvani'a, dar in fapta, in forte mare parte este devastatiune de paduri fara margini (jocu de cuvinte in limb'a magiara cu „Erdély“ si „erdő“).

A binevoitu a dice că fostii domni feudali n'au avutu grije de proprietatea loru. Eu recunoscu că fostii domnii feudali 'si-au dusu trebile intr'unu modu

De cătu tóta vér'a cióra
Mai bine o di sioimu in véra⁶⁾

Séu: „de cătu unu anu cióra, mai bine-o di sioimur.“⁷⁾ — adeca se poftim mai multu la cele de cinsti, mai bine se fumu ómeni cautati, bagati in séma o di, de cătu totudeuna nebagati in séma si despreiuiti.

„Unde este stérvalu, acolose aduna ciórele“⁸⁾ — adeca unde e ceva in daru de capetatu, acolo fiecare alerga.

„Cióra in locu de privighítore nu se pote vinde“⁹⁾ — adeca unu lucru prostu, uritu nici candu nu se pote asemena séu vinde in locu de unu lucru delicatu, frumosu si pretiosu.

Ciórei cătu se'i cauti macaru
Ea totu iti va dice: garu!¹⁰⁾

Acestu proverbu se aplica celoru prosti, neinvitati, caror'a ori si cătu de le-ai spune, ei totu a loru o tñu, că-ci n'au capu destepu că se te pote intielege.

Cióra länga cióra trage
Alte paseri nu-i sunt drage.¹¹⁾

Adeca cei fara de rusine, cei grosi de obrazu, totu la ómeni de panura loru tragu, totu cu de acestia se insociescu, macaru ori si cătu ai voi se'i abati dela acésta, că-ci mai dice si altu proverbu:

Celui fara rusinare
De-i dai ce-va, 'n obrazu sare
Se ti-se urce 'n spinare.¹²⁾

⁶⁾ Antonu Pannu. Proverburi séu Povestea vorbei, Partea II. Bucuresci 1853. p. 34.

⁷⁾ Convorb. lit. an. VIII. p. 72.

⁸⁾ A. Pannu Prov. Part. II. p. 73.

⁹⁾ Idem de eadem. p. 117.

¹⁰⁾ A. Pannu. Prov. Part. II. p. 40.

¹¹⁾ Idem de eadem. p. 33.

¹²⁾ Idem de eadem. partea III. p. 33.

prea patriarcalu, si enclavele aceste neavendu margini din di in di din anu in anu se estindu, dar nu in proprietatea respectivilor ci in a altora, prin focu, secure si inverigare.

Acesti referintie, cari nu corespundu nici celor mai primitive concepte de economie, trebuie regulate in interesulu publicu, si pentru acésta rogu pe on. Casa, se primésca propunerea baronului Kemény Kálman. (Aprobari in drépta).

Künle Józef: Domnulu deputatu Part. Cosma a disu, că deputatulu Kemény Kálman numai asia „per mops“ voiesce se-si vîrasca propunerea. Eu credu on. Casa! că espressiunea acésta nu este potrivita, că-ci despre unu deputatu, care face o propunere in regula, nu se pote dice că procede numai asia „per mops.“

Acestea premissa, imi iau voia a-observá, că n'are nici o insemnata o astfelu de regulare, prin care aceste adevérate rane ale regularei nu s'aru exterminá.

In Transilvani'a enclave acestea formédia astfelu de rane, cari, daca nu se voru delaturá, voru atacá santienia proprietatii, că-ci cei ce capeta paduri cu enclave nu'si potu considerá padurea de a loru penrtu-că din caus'a acestora se nascu deseles arderi de paduri, éra singuratici cari sunt respanditi pe acolo si possedu padurile le pasiunedia sub titlulu că locuesce intr'ele.

Se aruncam o privire preste tóte, si vomu vedea ici colea padurile ardiendu. Si pentruce? Pentru că se'si marésca teritorie!

Intre astfelu de impregiurari firesce că a principá datorintia a legislatiunei este, că pe respectivii se'i scotia de acolo. Dar acésta nici pe departe nu va avea acelu resultat, că pe respectivii se'i induplice la emigrare, pentru că este ingrigire că se se desdaunedie cu pamentu de asemenea calitate.

Eu sunt convinsu, că in lips'a altui espedientu, proprietariulu respectivu, va dá din teritoriul padurei sale unu astfelu de pamentu, care va corespunde pretensiunilor, éra unde nu voru fi lazuituri, respectivii se voru desdauná. Partinescu propunerea deputatului Kemény Kálman.

Chorin Ferencz: On. Casa! Eu rogu pe on. Casa, se nu intre in pertractarea acestei propunerii prea grave, ci pentru o cumpărare si studiare mai profunda se o relege la comissiunea juridica.

'Mi voi spune motivele.

Nu este permisul a decide la momentu cestiuni atatu de grave. Nu este aci vorba numai de interesele proprietarilor din Transilvani'a, ci se tractézia de sòrtea a mii si mii de ómeni asediati prin paduri.

Comissiunea juridica nu a stersu acestu §. cu precipitare, ci dupa o matura preguetare, si inca din doue considerante.

Un'a a fostu: că n'a voită că schimbarea enclavelor se se pote permite si unde nu se cere proportionarea. Unde este cestiune de proportionare negresitu se va pote efectui, dar unde acésta lipsesce nici eu nu afu de locu necessaria schimbarea enclavelor.

Partea cea mai importanta a propunerii inse este aline'a a treia.

Aci e vorba de deposedarea ómenilor, — adeca prin acésta se pune in vedere că ómenii, cari locuesc in paduri, se voru potea deposedá simpliciter cu ocaziea comassarei generale.

Acésta n'a voit-o comissiunea juridica, si eu nu credu că onor. casa se voiésca a stabili acestu principiu, in tóta nuditatea sa, că-ci acela pote deveni funestu pentru esistentia a mii de ómeni.

Dupa unu studiu maturu pote că si eu asiu fi aplecatu a me invoi, că si fara proportionare, unde este possibilu, unele enclave din paduri se se pote schimbá; dar in privintia acelor paduri, cari sunt inpoporate cu locuitori stabili, o spun categoricu, că consider schimbarea de nepractica, ba atatu de pericolosa,

„Numai cu unu gainatiu de cióra Marea nu se spurca“¹³⁾ — adeca o singura minciuna, ce o rostesc cineva nu pote seduce pe nime.

„Cióra la cióra nu scôte ochii,“ séu dupa cum suna acestu proverbu in alte locuri „corbu la corbu nu scôte ochii,“ — adeca ampliatu la ampioiatu, advocatu la advocatu, medicu la medicu, jupitoriu la jupitoriu etc. nici candu nu'si facu unulu altuia reu.

„A trecutu cióra preste casa,“ — adeca s'a dusu, a trecutu binele ce-a fostu. — E de insemnatu că prin acestu proverbu se constată totodata si credint'a romanilor, că sburandu vreo cióra preste casa nu e semnu bunu.

„Cióra cu cióra,“ — adeca fiacare se pote totdeauna cu ómeni de panur'a lui.

„Cióra totu cióra, — adeca omulu nerusinatu si obrasnicu din fire, nici candu nu se pote indrepta că si ciórele.

Seraca mandruti'a mea
Cátu e ea de netezea:
Deminéti'a candu se scola
Ciórele din capu i sbóra,
Era séra candu se culca
Gandesci că e cióra smulsa.¹⁴⁾

Acestu proverbu se dice cu privire la o feta, care isi negrijesc corpulu, care ámbla nespalata, nepepnata si négra.

In fine, credu romanii, că tóte ciórele căt le-amu insiratu aicea, afara de ceu ce sunt necurate, spurate.

S. Fl. Marianu.

¹³⁾ Idem de eadem. p. 124.

¹⁴⁾ Com. de dl. G. Craciunasiu.

in cătu pote produce miscari agrarie. (Asia este! in stanga.)

Eu asia vedu, că in privintia intentiunei potu incapa indoieri, că-ci dl. propunetoriu afirma, că nu voiesce se deposededie pe aceia cari au locuintie stabile, éra eu aflu că prin propunere se intentionézia tocma acésta, — deci ve rogu că se relegati propunerea la comissiunea juridica pentru studiare, că-ci nu se cuvine, si nu este cu scopu, că asupra unei propunerii atatu de grave se se precipitide camer'a a votá fara preguetare.

Ugron Gábor: Daca cestiunea enclavelor nu aru fi fostu inaintea comissiunei juridice, daca acésta aru fi o propunere cu totulu noua, care aru surprinde cas'a si pe comissiunea juridica că neorientate, asiu pricpe relegarea ei la comissiunea juridica.

Dar că acum'a, dupa ce in comissiunea juridica s'a pertractatu cestiunea, dupa ce in comissiune s'a formatu pareri asupra ei, candu majoritatea comissiunei a luat position fatia cu ea, — că dupa tóte acestea érasi se trimitemu §-fulu la comissiunea juridica, aru insemná a provocá comissiunea că érasi se ne vina cu cunoscut'a sa opinione.

Eu credu că comissiunea juridica nutresce temeri seriose fatia cu acésta cestiune, si potu si pricepu temere ei, pentru că pentru unu juristu trebue se fia unu lucru strainu că bas'a unei proprietati se o forme die furtulu (contradicteri), o specialitate a Transilvaniei inse a fostu aceea, ce a potutu serví dreptu ilustratiune sentintie lui Proudhon, prin urmare pe membrii comissiunei i-a potutu aduce in confusione impregiurarea că conceptul proprietatii a fostu contopit in conceptul furtulu.

Adeca: in unele paduri mari, cari erau proprietatea domnilor feudali séu a comunelor, paditorii de paduri că se'si pote mai usioru griji teritoriele si au facutu colibe; proprietarii si erediti loru n'au reflectat la acésta, si paditorii au remas in padure cu colibe cu totu. Si ce au facutu? Au inceputu a lazuí padurile, lazuiturile le-au sapatu, au semanatu in ele, la inceputu cartofii, éra successive bucate.

Si ce facu astadi? Aceea că mediulinile acestor enclaves provenite din devastatiuni de paduri, din anu in anu le estindu.

Proprietariulu nu este in stare se'i controledie, si fiindu-ca enclave sunt prin mijlocul padurilor, isi facu căi la ele prin paduri, éra daca le strica ploile isi facu altele, acestea éra le sapa ploile, si asia in continuu isi marescu teritoriu; éra daca in padurile proprietarilor se afa lemne de lucru, peri, frasini etc. dieu! pe acestea le fura frumuselu domnii cei cu enclave. (Aprobari si contradiceri).

Ce scopu avemu on. Casa? Acela, că se asiguram si consolidam avara? daca acesta este scopulu, trebue se primim propunerea d-lui baronu Kemény Kálman.

Nu se tractézia de aceea on. Casa, că pe omulu acela care s'a furisatu in padure, pe acésta basa se'l scótemu de acolo fara nici o desdaunare. Va capata equivalentu deplinu pentru teritoriu si edificile ce le are in padure.

Ei bine! ce exceptiuni pote se aiba!

Dóra aceea că in locu de a traí in padure, departe de comuna, va locui de ací incolo in comuna?

In contra acestia nu pote avea nici o exceptiune de cumva nu'i este scopulu se traga folose din proprietatea altuia.

Din aceste motive spriginescu propunerea baronului Kemény Kálman. (Aprobari).

Hováth Lajos: On. Casa! Din aceea ce a cerutu amiculu meu Chorinu, că adeca propunerea se se transpusa la comissiunea juridica, nu urmádia că in sinulu comissiunei cestiunea se va respinge cu totulu, ci insemnádia că on. Casa se se convinga despre corectitatea séu necorrectitatea nouului §. dupa prealabila pertractare in comissiunea sa speciala.

Acésta procedura a urmat' on. Casa in forte multe cause, si forte corectu, că-ci este lucru periculosu din punctul de vedere alu parlamentarismului, că on. Cas'a se decida intr'unu modu improvisatu asupra unoru propuneri grave si de mare importanta.

Eu consimtu cu propunerea lui Chorin cu atatu mai virtosu, că cestiunea acésta s'a pertractatu in sinulu comissiunei juridice, dar nu in form'a ce a aretat'o dl. Ugron.

Maioritatea n'a fostu aplecatu a primi tecstul ce in locul §-lui 8 din projectulu ministerial l'a formulat d-lu Bokross că referentu alu comissiunei, dar n'a primitu nici §-lu 8 din projectulu originalu; deci in acésta privintia nu s'a luat nici o hotarire, membrii comissiunei inse si au reservat a'si validat parerile loru in camera si d-lu ministru inca si-a reservat cu óre care modificate punctul seu de vedere originalu, declarandu că ilu va propune in camera.

Dar §. 8 alu projectului ministerial originalu nu este identic cu aceea ce intentionézia propunerea baronului Kemény Kálman. §. 8 alu projectului ministerial dice: „Deodata cu padurile si cu usufructurile de paduri se regulézia parcelele de pamentu singuratece situate printre paduri si teritoriele mai mici nepoporate, rescumperandu-se valórea loru pe deplinu séu prin imobile séu in lipsa acestora prin bani gat'a.“

D-lu ministru de justitia a sustinutu acestu paragrafu in totalitatea sa afara de punctulu ultimu, care dice, că rescumperarea se pote face si prin bani gat'a. Noi, cari in comissiune amu avutu temeri pentru sòrtea colonistilor, amu credintu, că d-lu ministru va propune in camera unu espedientu ce ne va multiam in tóte privintiele, dar propunerea d-lui Kemény Kálman nu corespunde acestei asteptari. Punctulu 3 din propunerea lui dice:

„Acele parcele dintre paduri, cari la 1 Januariu 1880 au fostu proovedute (telepitive) cu locuintia permanenta — afara de casulu comassarii generale — numai cu invoieira proprietariului potu fi obiectu de schimbare.“

Acésta insemná: că part

casulu comassarii generale obiectu de schimbă și fără de învoirea proprietarului. Nu me indoiesc că la comassarea generală poate se se ivăsca necesitatea unui asemenea schimbă, cunoscu că eu în câteva cursuri să natură afacerilor de comassare; dar tocmai din punctul de vedere alu referintelor speciale din Transilvania nu recunoscu necesitatea că on. Casa se decida numai asia în generală fără a cumpăna cum se cade, că la comassarele generale se se deposededie neconditionatul aceste colonie, său mai bine disu comune mici, căci într-o grupă sunt său potu fi și căte 10—20 case de ale colonistilor. Aceasta nu o afu corectă totu din acele puncte de vedere pe care le-a arătat deputatul Chorin.

Dreptu aceea că on. Casa pe basă de pertractare prelabilă a comisiei sale de specialitate se pătu decide în deplina cunoștință de cauza cestiunii această forță importantă din punctul de vedere de dreptu, politicu și naționalu-economicu, binevoiescă a traspune §. propusul la comisiunea juridică cu aceea îndrumare, că la momentul său de tractare si se'si substerne raportul cătu mai în grava. (Aprobare în stângă.)

(Va urmă.)

RESPUNSULUI PORTII LA NOTĂ COLECTIVĂ.

Excelenția! Subsemnatului ministrului de externe al Maj. Sale Imperatului Otomanilor, a avutu onoarea a primi Notă, pe care Esc. loru ambasadorii Germaniei, Russiei, Marei Britanii, Italiei, Franciei și transmisul Austro-Ungariei i-au adresatul la 15 curentu, în privința rectificării fruntariilor grecesci. În această nota Esc. loru amintescu despre negocierile directe, cari s'au urmatu de doue ori, între plenipotențiarii otomani și eleni, spre a ajunge la o intelegerere asupra acestei cestiuni. El declara, că în fața acestor incercări nefolositoare, poterile desemnate în tractatul dela Berlin au credință de trebuintă să se propuna mijlocirea loru și au insarcinat pe reprezentanții loru să se intrunescă într-o conferință la Berlin, spre a stabili o fruntarie între Grecia și Turcia; ei au comunicat subsemnatului testul aceluia actu, care resumă și închiria desbaterile plenipotențiilor săi cu care acești din urmă au prezentat gubernelor loru traseului, pe care l'au admis în unanimitate, pentru că ele se aprobe aceste hotăriri ale loru și se le comunice partilor interesante. În fine Esc. loru invita pe Pórtă, în numele gubernelor loru, să primească linia de fruntarii hotărîte în menționatul document.

Sublim'a Pórtă a acordat o mai serioză atenție esaminării acestor importante comunicări, și cătu ea are mai mare dorință să probă de respecțu ei pentru marile poteri amice, cu care a subsemnat pacea dela Berlin, cu atâtă mai multu simte trebuintă să recomande justei loru apreciari acea posibilitate totu atâtă de grea cătu să incurcă, în care se află pușa prin invitatiunea ce i s'a adressat. Sublim'a Pórtă nu se indoiesc cătusi de puținu despre aceea, că poterile, alu caror sentiment de dreptate ilu cunosc destul de bine și caroră nu le-a atribuitu niciodata intenția de a vătăma suveranitatea ei, voru primi cu bunavointia cele observațiuni, pe care subsemnatul este insarcinat ale enunță că respunsu la susu-menționată nota a Esc. loru.

De vreme ce a subsemnatu tractatul la Berlin, Sublim'a Pórtă nu se mai așteptă, că din cauza dorinței pentru rectificarea fruntariilor grecesci, în Epiru și Thesalía, se primește dela poterile mijlocitorie o propunere, care se aibă de obiectu cedarea unoruri tieri, care aparțină Albaniei, precum a întregii Thesaliei, adeca a întregii vai a Peneului cu ambele sale pante, o cedare, care ar consta într-o anexare la regatul grecu a unui teritoriu, care este pe jumetate atâtă de mare, cătu intinderea actuală a acestui regat. În menționată nota Esc. loru afirma, că poterile au insarcinat pe plenipotențiile loru, adunat în conferință la Berlin, că, în conformitate cu notificările protocolului alu 13-lea, se ficsedie o linie, care se formădă între Grecia și Turcia o buna și solida fruntarie defensivă. I pare reu înse, că Sublim'a Pórtă trebuie să observe, că traseul, care este invitatul său primă, nu îndeplinește nici decum aceste condiții, într-acea ce o privesc pe ea. De faptu, nimeni nu poate se-i atribue Sublimei Porti ideia, său dorință de a dobândi o intindere teritorială cu pagubă unui altui statu. De aceea o buna și solida fruntarie defensivă ar trebui să aibă de scopu de a asigura pe Sublim'a Pórtă contra unoruri asemenea aspirațiuni vătămatore și importantele poziții strategice, care conferintă dela Berlin le-a acordat Greciei, spre exemplu Mezovo, poziții de o mare valoare militară, pentru comunicatiunea cu Albaniă de Josu, aru spune provinciile limitrofe la nisice atacuri, fatia cu care Pórtă ar fi nepotensiōă. De altmintrele Sublim'a Pórtă, tocmai

avendu în vedere scopulu defensivu nu poate se-si splice de ce conferintă a adoptat de partea Epirului talvegulu Kalamei, pe cindu de partea Thesaliei, în locu de talvegulu Peneului, a intinsu fruntari'ă pâna pe cîmele pantei de nordu a Olympului. Sublim'a Pórtă se marginescă la aceste puține observațiuni intru ceea ce privesc partea strategică a traseului propus de conferintă.

Privita din punctul de vedere politicu realizarea proiectului acestui traseu ar avea de consecință mari greutăți și i-ar impune Sublimei Porti nisice sacrificii, caroră i este preste potintia se se supuna. De faptu, cum i-ar fi cu potintia se consumata la cedarea Janinei, pe care albanesi, cari după exemplul celoru-lalte naționalități ale imperiului se consideră că o rasa proprie și nu mai puținu interesată că ele, au privit'o în toti timpii că o capitală a Albaniei de Josu și a carei posesiune ei o aperă, după cum se scie, cu atâtă indarătnicie? Nu este ore veditu că, dacă Sublim'a Pórtă s'ar decide să sacrifice unu orasul atâtă de importantu din toate punctele de vedere, această ar avea de consecință serioze complicații, prin care s'ar compromite pacifică exercitare a autoritatiei ei în această parte a Turciei europene, va fi ore cu potintia Sublimei Porti se îsgoiesc pe albanesi și din alte tînaturi, și mai alesu din localitatea Ceamur, care este exclusivamente locuită de albanesi mahomedani! și de partea Thesaliei, Pórtă nu s'ar află în fața unoruri greutăți de o mai mică importanță. Acolo se află Lariss'a, unu orasul foarte împopratu și importantu ai carui două treimi de locuitori sunt mahomedani, și care este împresurat de unu siru de sate și districte mohamedane. Ar fi ore nimerită că, pe cindu poterile creștine din Europa arata o mare îngrijire pentru unu regatul creștin, Maj. Sa Sultanulu, care este califu și capu al religiunii musulmane, se mărgă atâtă de departe în cătu se sacrifice unu orasul mare și exclusivită musulmanu și se nemultumescă prin această, nu numai pe locuitorii acestui orasului, cari împloră în acestu momentu sprințul sultanului, ci pe toti musulmanii? Dacă totuși Lariss'a ar fi cedată Greciei, apoi poporul musulman ar emigră, precum a emigrat și alta-data din regatul grecescu, unde nu se mai află actualmente de cătu vr'o diece familii musulmane, cari locuiesc în Chalcio. În cîndu ar deveni completa caderă și ruină unui orasului, astădi foarte împopratu și înflorindu. Această probă, că partea politică a unei rectificări de fruntări între Grecia și Turcia merita o considerație cu totul specială, ceea ce a recunoscutu deja insuși primul plenipotențiaru alături Franciei, dl. Waddington, care a luat inițiativa acestei propunerii în sinul Congressului, cindu mai tardi, în calitatea sa de președinte alături consiliului de ministrii, și că ministrul de externe, nu hesita să recomandă celoru-lalte poteri o linie de fruntări prin care se excludea cedarea localitatiei Ceamur către Grecia. Dacă d-sa a consumat la această excludere, apoi siguru, că a facutu această în vederea complicațiilor, ce ar provoca sigură resistență a albanesiilor. Sublim'a Pórtă este în dreptu a crede, că celelalte poteri nu potu de cătu se împartășească acestu punctu de vedere alături Waddington, și că nici unu din ele nu trebuie să dorășe anexarea violentă a unei populații musulmane contra voinței și, mai alesu, în considerația, că ea este destul de tare, să facă din această anexare unu izvor de pericole și de turburări.

Subsemnatul, supuindu-ve Esc. Vostre considerații de mai susu, este autorizat să declară, că Pórtă din condescendentia pentu poterile amice, este totuși dispusă să facă ore-care concesiuni regatului elenu și se se intrelăga cu poterile pentru grabirea unei soluții satisfăcătoare și definitivă în această cestină. De alta parte comptandu pe sentimentul de echitate alături poterilor, care n'au recunoscutu nici odata drepturile de suveranitate alături Portiei, ea se acceptă, că poterile se nu necunoscă nici dreptul ei necontestabilu, de a luă parte la stabilirea liniei definitive a fruntărilor Greciei, sub același titlu, cu care a luat parte la stabilirea fruntărilor Serbiei și Muntenegrului, și că poterile voru aprecia motivele, cari pumu pe Pórtă în necessitatea, de a sta în mantinerea Janinei, Larissei, Metzovului și a altor localități locuite de o numerosă populație musulmană. Subsemnatul este insarcinat de gubernul său, să exprime Esc. Vostre speranță, că observațiile coprinse în această cestină, voru fi luate în considerație de gubernul Esc. Vostre și se răgă prin mijlocirea Esc. Vostre de poterile mijlocitorie se binevoiescă a împoternici pe reprezentanții loru în Constantino-pole, se se intrelăga cu Pórtă spre a înlesni negocierile, atâtă asupra stabilirei definitive a traseului,

cătu si asupra punctelor secundare si amenunțelor, cari sunt legate de această cestină.

Abbedin.

DIN BUCOVINA.

(Urmare si fine.)

IV. Unu comitetu anume alesu de către adunare se se insarcinedie cu îndeplinirea hotărîrilor de față, și pe lângă această comitetul numită se fia indatorită de a urmări cursul acestei cause cu cea mai mare luare aminte, — de-a incunoscintia necontentu pe poporul despre elu, — de-a conchiemă spre acestu scopu — de ar fi trebuită si în alte parti ale tierii — adunari publice de popor, — de-a înflătură ori ce piedeci ce le-aru întimpină elu si de-a întreprinde toti pasii legiști si trebuitiosi pentru a ajunge odată eparchia a dreptu-credințioasă a Bucovinei cătu mai curându la autonomia să a (aprobari si aplaște prelungite.)

Potă că unele puncte ale raportului de față aru remanea neclare pentru cetitoru, de aceea voi mai adaoge următoarele lamuriri:

Ce se atinge de administrarea fondului gr. or. alături Bucovinei preste totu si în deosebi a mosiilor, dela anul 1786 pâna astăzi ea în mană regimului, si anume organul administrativ alături fondului că atare a fostu parte locotenentia din Lein'a, parte diregatoria tierii de aice sub influența regimului centralu, era organele economice ale mosiilor denumite de regim, stetera din începutu pâna nu de multu sub conducerea si controla directiunei de finanțe. În anul 1870 insește creatu o directiune economică anume pentru mosiile fondului religionari . . . Pe totu temporu, cătu a fostu Bucovina anexata la Galitia, organul administrativ alături fondului fiindu în Lein'a, nu scă mai nimene în tiéra cum stau lucrurile cu fondulu, si în anul 1844 facându consistoriul o întrebare despre starea capitalelor active, cu emisul gubernialu din 30 Iuliu i s'a reprobatu cetezarea.

Cu inaugurarea erei constitutionale, si anume pe urmă unui emisul ministerialu din anul 1861 incepura a se comunică autoritatii bisericesci preliminariile anuale ale fondului, spre a-si da parerea; era prin statutul consistorialu mai nou i se mai estinse cerculu de ingerință. Cu toate acestea raportul autoritatii bisericesci in afacerile fondului este astăzi dicundu passivu.

De activitate mai eficace a elementelor sociale ale bisericiei atâtă in aceste, cătu si in celelalte afaceri bisericesci potă se fia vorba numai atunci, de căci si biserică bucovinăva devenită in posesiunea si eserțiul dreptului de autonomie, garantat prin articolul 15 alături legii fundamentale de statu.*)

In posesiunea acestui dreptu se află Bucovina de la 8 ani. Maiestatea s'a c. r. apostoliea a binevoită gratiosu cu prea inaltă rezoluție din 9 August 1871 a incuvintă conchiemarea si tineretă unui Congressul bisericescu constatatorul din 24 deputati preoti si 24 mireni si pentru eparchia gr.-or. din Bucovina. Ba pentru congressu se sanctionă totu-odata si unu „Statut de alegere“. Drepturile concesse inse nu s'au practicat in Bucovina inca nici pâna in diu de astăzi.

Mai amintescu aicea cumă conformu cu punctul alu IV alături raportului de mai inainte, s'a alesu de către numită adunare poporala si comitetul propus, constatatorul din 45 de barbati. Despre lucrările acestui comitetu inse nu scă se fia bucovineni, cari aru potea se spuna multe — căci am auditu chiaru pe unii din membrii comitetului dicundu, că acuma de multu nu mai au nici o scire dela si despre colegii loru.

Din cele insirate mai inainte in privința fondului religionarii gr.-or. din Bucovina potă se-si inchipuișca fia-care cătu de usioru este, că se ajunga vreodata căteva mii din acelu fondu in scopul infinitarii unei scări romanești de fetitie in această tiéra.

Dara romanii bucovineni aru trebui să scie déjà de multu că nu se află in „Schlaraffenland“, unde sboru paseri fripte prin aeru, ei aru trebui să n'ascepte că se li se totu dea din plinu, ci se facă si ei odata cum face lumea, se inventie din exemplele altora. — „Cătiva barbati romani, locuitori in Clusiu, inspirati de ideia sublimă si salutară

*) Dupa articolul „Despre istoria fondului religionarii gr. or. din Bucovina“ — prelegeră tîrnăta in 3/15 Ianuarie 1871 in localitatea societății literare române din Cernautiu de Samuil Morariu — actualul mitropolit bucovinian Silvestru Morariu — care articolu s'a publicat in Calindariul din Bucovina anul 1875 pag. 69—85.

de a inaltia pe femeia la rangul cuvenitui ei alaturea cu noi — atat dupa legile naturei catu si dupa a evangeliei si totu-oata in interesulu nostru strictu nationalu, asuda si muncescu de cattiva ani la infinitarea unui fondu pentru o scola romanescă de fetitie acolo in locu^{*)}. Asuda si la noi in Bucovina cineva pentru o astfelui de idea sublima si salutaria? . . .

Sublima si salutaria-i aceasta idea, ca-ci sciutu este odata pentru totu-deauna, ca mam'a-i aceea, care inplanta in anima micului cetatiu simtimentul, ce-i servesce mai apoi de motivu conduceatoriu in totu decursulu vietii sale. Mame, deci formati-ve mai inainte de tote romanilor bucovineni, daca voiti ca mai apoi se aveti barbati de „exceptiune laudabila“. Era pentru mame in intelestul vostru ve trebuiescu scole nationale de fetitie, in cari acestea trebue crescute in amorulu patriei, in cultulu nationalitatiei si alu mandriei nationale.

Neavandu inse astfelui de scole, ce se incepem? . . . Imi pare reu de „Arboros'a“, pentru a vedu cum sub umbr'a recreatorei a pomului ei trei-spre-dieci auditori de teologie depunu votu solemn, ca la plinirea tempului, fiacare dintre ei se procure „classici romani“, inaintandu-i ca presentu de miresa alesei animei sale. Aceasta decisiune, fia ea ori si cum judecata, in fapta pote avea resultate. Ca-ci daca fiacare teologu absolventu bucovinenu — cu ocazieua pasiului casatoriei — pe langa sculele si odorele, ce le ofera ca presentu de miresa — ar avea bunavointia a-i presentata alesei sale „classici romani“ seu alte carti romanesce deceptatoare si folositore si vreo foia periodica literaria acomodata animei si simtiemintelor sale, si daca si respectivulu insuratiu insusi ar tineea celu puçinu o foia politica romanescă, atunci capitalulu nostru s'ar immulti din di in di, pentru a din punctul meu de privire prea adeverate sunt cuvintele d-lui Baritiu, carele dice: „A simti si-a cugeta romanesce ne invetia, numai press'a romanescă!“ In modulu acesta pretesele — mame — bucovinene s'ar altui asia dicundu in simtiemintele romanesce, aru sci straplantă aceste simtieminte si mai departe si astfelui lips'a scolei ar fi in catuva suplinita.

Pe langa aceasta, daca si preotii cei mai in etate aru avea ambițiunea de-a se grupa pe langa stegulu „Societatii romane“ din Cernautiu, si deca membrii acestei societati — in lips'a unui organu de publicitate romanescu bucovinenu — s'ar uni prin unu organu romanescu din Transilvania seu Romani'a; daca mai departe restulu preotilor, cari nu voru se fia membri la „societate“ — la conveniri occasionale festive, precum la serbari de dile onomastice, la nunti etc. . . . s'ar intielege inca, se se unesca in idei si semtieminte prin foi romanesce acomodate; atunci cu buna séma ca vieti a romanilor bucovineni ar deveni mai fericita si fatia posomorita — ce-o are astadi tiéra nostra — pote ca preste cattiva ani s'ar mai inveseli. („Amiculu familiei.“) M.

Sciri diverse.

(Timpulu.) Septaman'a trecuta au fostu mai totu ploiosa si bogata de tempestati. In mai multe localitati ale tierei grindin'a au causatu pagube mari in cucurudie (papusioiu) si pe la vii. In generalu se pote afirmá, ca amblarea timpului in ver'a aceasta este forte anormala, asia, precum au fostu si gerurile din érn'a trecuta. Cu tote acestea calamitati economii nostrii, deca si nu sunt incantati de resultatulu recoltei anului acestui'a, dara sunt liniștiti, de orece se asteptasera la o recolta mai puçinu de catu de mijlocu. Consumul internu este asigurat, era catu pentru esportu, pana acum speculatiunea langediesce si n'are curagiua a se angaja, din caus'a nesigurantiei situatiunei politice.

(Recolta in Romani'a.) Recolta grâului in Romani'a este mai sfarsita. Cultivatorii sunt destul de multiamiti: au avutu o recolta de mijlocu dobandindu mai la o chila si jumetate de pogonu. De si secerea a fostu cam smintita prin unele locuri de ploi si furtoni, strinsul inse s'a potutu face in bune conditiuni. Amu constatat in acestu anu, unu mai mare numeru de intreprenori cu machine de batutu, ceea ce va face negresitu a se mai ofteni lucrulu cu manile.

Cu aceasta ocazie, suntemu fericiti a potea arata, ca in unele districte, satenii s'a insocitu in preuna, si si-au adunatu graulu, intr'o arie mare, si inchirindu o machina, si-au batutu fiacare granele la rondulu seu dandu ajutoriu unulu altuia.

Scapandu-se cu acestu chipu de o munca forte obo-

^{*)} „Observatoriului“ Nr. 18 anulu curentu.

sitore, si castigandu unu timpu forte pretiosu, despre care vomu vorbi mai pe largu; astadi ce potemu dice este, ca ar fi de dorit, ca toti locuitorii din tiéra se imitedie pe acei intielepti locuitori.

Porumbulu se vede forte bunu si da mari sperantie mai pretutindeni; inaltimeda cocenilor este mai de unu stenginu, verdetia lui este forte frumosa, si incarcati de stuleti, grosi si bine facuti. Meiul asemenea este de o frumusete rara, cum de multu nu s'a vediu. Leguminosele, adeca: fasolea, mazarea promitu forte bune resultate. Furagiurile sunt mari si cu inbeliugare. Fructele chiaru se afia cu inbeliugare, atat numai ca sunt cam vermanose, din cauza ca sa neglijatu curatirea de omidi in timpulu primaverei. Viile asemenea sunt frumose, de si prin unele locuri a batutu petra. Anulu acesta cantitatea va intrece calitatea vinului.

Pana acum se crede ca va fi o scadere de pretiuri in producte.

Suntemu informati ca sa facutu comande forte inseminate din strainatate, ceea ce este de nadajduitu ca exportatiu nostra se va maria forte multu in acestu anu.

In catu pentru vite, oile si lan'a, gubernulu austro-ungaru a inchis fruntariile sale la exportatiunea acestor productiuni, sub pretextu de boala cantagiose in vite, ceea ce ne face a atrage atentia gubernului asupra acestei inchideri, ale careia cause, de voru fi adeverate, trebue se faca a dispare catu mai in graba. Deocamdata asteptam sciri mai positive de prin provincii despre starea sanitara a vitelor, candu atunci vomu face cu de amaruntulu cunoscetu lectorilor nostrii.

(„Monitoriu agricol.“)

—(Balu academicu.) Studentii nasseudenii dela scolele inalte voru da unu balu academicu, care va avea locu in Nasseudu in 18 Augustu 1880 st. n. in localitatea otelului „Rahov'a.“

Venitulu curatul este destinat pentru ajutorarea studentilor academici romani lipsiti de mijloce.

Inceputul la 8½ ore sera. Intrarea de persona 1 fl. 20 cr. in familia 1 fl. v. a. NB. Ofertele mari nimose se voru chitata pe cale jurnalistica.

Pentru comitetu:

Presedintele: Gavrilu Onisoru Victoru Mihailasiu
cand. de profes. stud. med.

—(Convertire la catolicismu.) La schitul catolicu de calugararie, numitul Sant'a Mari'a, din Bucuresci strad'a Pitari-Mosiu, ni se spune ca se petrec lucruri cari nu potu fi de locu inbucuratore pentru noi romanii.

Scimu ca o multime de familii romane isi increintideaza instructiunea si educatiunea fiilor loru in institutul in cestiu. Ni se asigura inse, ca conducetori siu conducetorele aceluiai asiediamentu nu se marginescu numai in a da instructiunea si educatiunea cuvenita tinerelor copile ortodoxe, dar cauta, in acelasiu timpu ale convertit spiritulu, insuflandu-le preceptele si dogmele religiunei catolice.

Lucrul acesta se petrece mai alesu cu fetele orfane, cari au fostu stabilite si ca si abandonate in acelui schit, de catra tutorii seu curatori loru, omenii cari se preocupa prea puçinu de viitorulu pupilelor loru, si a caroru tinta principală este se le speculede si se deturne aversea aflatu sub administrarea loru.

Astfelui, intre altele, ni se relatada si urmatoriu casu forte caracteristicu:

O copila minora, orfana, de familia forte buna, a fostu asediata in numitulu schit, de catra tutorulu seu inca dela etatea de 9 ani. Tutorulu, de si ruda, avendu grija mai multu de modulu cum se regulede avere a pupilei sale, de catu de formarea educatiunei ei intelectuale si morale, o parasit mai de totu in acelui institutu, fara se'i pese de directiunea ce se da crescerei sale.

Cei dela schitul calugaritelor au sciutu se profite asia de bine de culpabil'a nepasare a tutorului, in catu au reusit u se convertesca cu totulu pe acea nevinovata fintia.

Astadi copila a devenit majora; dar educatiunea ce a primitu si principiile de morala si religiune ce i s'a inspiratu, au prinsu redacini asia de poternice, in catu serman'a feta a devenit u cu totulu misantropa, fiindu decis a pleca in strainatate, spre a se asiedia intr'o monastire de calugararie catolice.

Éta unde duce neprevaderea, nesocotintia si lips'a de ingrijire ce avemu pentru crescerea copilelor nostre. Amu importat si importam mereu totu ce vedemu la straini; dar nu ne preocupam de veninulu care se infiltrada cu incetulu in sinulu societatiei nostre.

Jesuitii sunt gojiti pana si din Francia, era noi, cari n'amu pomenit nemu de nemulu nostru asemenea secta religiose, avemu se facem din ficele nostre nisice adeverate jesuite.

Se ia aminte, si se fia cu mare bagare de séma parintii cari isi stabilescu fetele in asemenea institute, cari, sub aparintia unei instructiuni si educatiuni ingri-

site, ascundu vermele care astazi rode temeli a societilor apusului.

Er' gubernulu se ia mesuri seriose si energice pentru curmarea acestor tendintie fatale ale papismului, tinendu socotela ca limanul de scapare alu nationalitatiei nostre, care a trecutu prin atatea vijelii, a fostu totdeauna religiunea. (Resboiul.)

—(O romana doctoru in medicina.) Publicam cu placere, dice „Romanulu“ din 27 Iuliu st. urmatorele informatiuni pe care le primim asupra unui nou successu alu unei romance in strainatate:

D-sior'a Maria Cutzarida, nascuta la Calarasi, a trecutu la 12 ale lunei curente s. v. cu mare successu antaiulu esamenu pentru doctoratul in medicina inaintea facultatii din Montpellier.

Diarialu din localitate „Messager du Midi“ in innumerul seu din 29 Iuliu s. n. se exprima in termenii urmatori asupra compatriotei nostre:

„Acesta tinera persoana a meritatu pentru acesta grea incercare not'a „forte bine“ si laudele membrilor juriului.“

Din comunicarile particulare, primite de subsemnatul dela unu cunoscetu din Montpellier, resulta ca nota forte bine nu a fostu obtinuta anulu acesta, afara de d-sior'a Cutzarida de catu de unu singuru studentu, se vede dura ca ea nu se obtine cu usiurintia. — Dara acesta nu este de ajunsu pentru a areta importanta successului repartat de viitora nostra doctora, trebue se spunem inca, ca professorii pusi in mirare de respunsurile d-sale s'au sculatu in picioare dupa terminarea esamenului, era presedintele i-a adresat, inaintea unui publicu numerosu, urmatorele cuvinte: „D-sior'a, in numele juriului ve felicitezu, D-v. ati trezutu unu prea bunu esamenu si poteti, prin sirgintia D-v. se serviti de exemplu condiscipolilor D-v.“

In totu timpulu catu tiner'a nostra compatriota respunde la intrebarile ce i se facea, professorii nu incetau de a-i dice „forte bine, forte bine“ si la urma unulu din ei adaoase: „Asiu voi ca toti candidatii se ne responda ca D-ta.“

Professorulu de Chemie mai alesu i punea intrebarile cele mai grele dicindu-i „Te intrebuc lucruri grele fiindu ca sunt siguru ca le scii.“ — Tiner'a nostra candidata esceleaza cu deosebire in Chemia.

Ar fi lungu se intramu in tote amanuntele acestei dile de serbatore pentru d-sior'a Cutzarida, se spunem cum dupa terminarea siedintiei esamenului d-sa a fostu felicitata in particularu de professori etc. Ceea ce am spusu ajunge spre a ampla de mandria anima fiacarui romanu.

Ne facem o placere si in acelasiu timpu o datoria si de siguru ca si d-v. d-le redactoru, ve veti uni cu noi spre a-i adresat felicitarile nostre, dorindu-i, ca silintile si sacrificiile ce le face, se-i fia apreciate si resplatite dupa cum merita de a fi, se culgea cu unu cuventu rodele la care are totu dreptulu.

Multe din domnele nostre voru fi de sicuru fericite de a afla noutatea, ca in curendu voru potea consultat, pentru unele suferinti mai cu séma, o doctora, in locu de unu doctoru si acesta cu tota increderea pe care, nisice successe ca acele repartate de d-sior'a Cutzarida le poate inspira.

La d-lorul déré trebue se facem apel, spre a incurajá printre d-lorul inbratisarea acestor carieri inaugurate cu atata demnitate la noi de d-sior'a Cutzarida si din care nu potu resulta de catu folose pentru unele ca si pentru celelalte.

Primiti etc.

J. Puscariu.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 9 Augustu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de aur	107.75	107.65
I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru oriental ung.	82.80	83.—
II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	98.—	98.25
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	85.75	87.—
Inprumutul drumurilor de feru ung.	124.—	125.—
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamantului	94.—	93.—
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	93.25	93.¼
Obligatiuni urbariale temesiane	93.25	93.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	92.50	93.—
Obligatiuni urbariale transilvane	93.—	—
Obligatiuni urbariale croato-slavone	94.50	94.—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimelui de vinu	93.75	94.—
Datorie de statu austriaca in chartie	72.10	72.—
Datorie de statu in argintu	73.10	73.—
Rent'a de aur austriaca	87.30	87.25
Sorti de statu dela 1860	130.—	131.—
Actiuni de banca austro-ung.	821.—	820.—
Actiuni de banca de crediu ung.	272.—	270.80
Actiuni de creditu aust.	251.75	252.—
Sorti unguresci cu premii	112.80	112.1/2
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.54	5.52
Napoleondorulu	9.34	9.33
100 marce nemtiesci	57.60	57.55

Editoru si redactoru responsabil: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.